

**LEGE**  
**pentru modificarea și completarea Codului electoral**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Codul electoral Nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.81, art.667), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 1 în noțiuni generale **“concurenți electorali”**, primul subalineat va avea următorul cuprins:

***„partidele, alte organizații social-politice, blocurile electorale ale căror liste de candidați au fost înregistrate de Comisia Electorală Centrală și candidații independenți, înregistrați de consiliile electorale de circumscripție - în cazul alegerilor parlamentare;”***.

2. Din articolul 26 alineatul (1) litera (d) se exclude textul **„care au dreptul de a participa la alegeri”**.

3. Articolul 41:

alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

***“În cazul alegerilor parlamentare, procesul de desemnare a candidaților de către partide, alte organizații social politice și blocuri electorale începe imediat după anunțarea alegerilor. Desemnarea candidaților independenți se efectuează după constituirea circumscripțiilor electorale și a consiliilor electorale de circumscripție. În cazul alegerilor locale, desemnarea candidaturilor se efectuează după constituirea circumscripțiilor electorale și consiliilor electorale de circumscripție conform art.120.”***.

Alineatul (3) litera a) va avea următorul cuprins:

***„a) la alegerile parlamentare declarațiile candidaților se depun la Comisia Electorală Centrală, cu excepția declarațiilor candidaților independenți, care se depun la consiliul electoral de circumscripție (la organul electoral care înregistrează concurenții electorali);”***.

4. Articolul 45 alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

***„În cazul alegerilor parlamentare, Comisia Electorală Centrală înregistrează persoanele de încredere desemnate de partide, organizații social-***

*politice, blocuri electorale, iar consiliile electorale de circumscripție înregistrează persoanele de încredere ale candidaților independenți. În cazul alegerilor locale, persoanele de încredere ale candidaților sînt înregistrate de către consiliul electoral de circumscripție respectiv.”.*

5. Articolul 48 alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

*“Modelul buletinului de vot pentru orice tip de alegeri se aprobă prin hotărîre de către Comisia Electorală Centrală. În cazul alegerilor parlamentare, textele buletinelor de vot pentru toate circumscripțiile electorale se aprobă prin hotărîre a Comisiei Electorale Centrale în termenele stabilite de prezenta lege, după expirarea termenului de înregistrare a concurenților electorali. În cazul alegerilor locale, textul buletinului de vot se aprobă de către consiliul electoral respectiv în baza modelului aprobat de Comisia Electorală Centrală”.*

6. Articolul 49 alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

*“(1) Buletinele de vot se tipăresc conform instrucțiunilor organelor electorale respective:*

*a) În cazul alegerilor parlamentare buletinele de vot pentru toate circumscripțiile electorale se tipăresc la comanda Comisiei Electorale Centrale;*

*b) În cazul alegerilor locale, buletinele de vot se tipăresc la comanda consiliilor electorale respective.*

*Membrii organelor electorale și membrii reprezentanți ai concurenților electorali pot asista la confecționarea matriței buletinului de vot, la tipărirea lui, precum și la lichidarea matriței”.*

7. Articolul 73 alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

*„(2) Alegerile Parlamentului se efectuează în circumscripții electorale cu mai multe mandate, în care se aleg 101 deputați”.*

8. Articolul 74 va avea următorul cuprins:

*„(1) În scopuri de organizare și efectuare a alegerilor, Comisia Electorală Centrală formează, cu cel puțin 55 de zile înainte de efectuarea lor, circumscripții electorale cu mai multe mandate. Circumscripții electorale vor fi formate în unitățile administrativ teritoriale cu statut special, în municipiul Chișinău și în trei regiuni geografice cu aproximativ același număr de alegători, formate în baza unităților administrativ teritoriale existente. Cu cel puțin 50 de zile înainte de alegeri, se constituie consilii electorale de circumscripție, în condițiile art.27, care se aplică în modul corespunzător. Atribuțiile consiliilor electorale de circumscripție sînt cele expuse la art.28, cu excepția celor de la lit.g), ale cărui prevederi se aplică în modul corespunzător.*

*(2) Circumscripțiile electorale se divizează în secții de votare în condițiile art.29, care se aplică în modul corespunzător.*

*(3) La secțiile de votare se formează birouri electorale ale acestora, al căror mod de constituire și ale căror atribuții sînt prevăzute la art.29 și art.30, care se aplică în modul corespunzător.*

*(4) Numărul de mandate ce-i revine fiecărei circumscripții electorale este proporțional numărului de alegători din această circumscripție și se stabilește de către Comisia Electorală Centrală după cum urmează:*

*a) se stabilește numărul total de alegători din țară în baza listelor electorale reînnoite de către Comisia Electorală Centrală cu suportul autorităților publice locale în conformitate cu prevederile prezentei legi;*

*b) Se stabilește numărul de alegători cărora le revine un mandat prin împărțirea numărului total de alegători la numărul de mandate ce urmează a fi distribuite concurenților electorali. În rezultatul împărțirii se va lua în considerație doar numărul întreg, ignorînd restul;*

*c) Se determină numărul de mandate ce-i revine fiecărei circumscripții electorale prin împărțirea numărului de alegători din circumscripția respectivă la numărul de alegători cărora le revine un mandat, determinat după procedura desemnată la litera b). Numerele întregi obținute în urma împărțirilor vor indica numărul de mandate ce-i revine fiecărei circumscripții;*

*d) Surplusul de mandate va fi distribuit între circumscripții în baza celor mai mari resturi ale împărțirilor descrise la litera c).*

*(5) În cazuri excepționale, cînd Comisia Electorală Centrală constată imposibilitatea desfășurării alegerilor în vreo circumscripție electorală, acesta poate modifica hotarele circumscripțiilor electorale cu scopul de a garanta drepturile electorale ale cetățenilor din circumscripțiile respective. Teritoriile circumscripțiilor electorale în care nu pot avea loc alegerile vor fi atașate la circumscripțiile electorale limitrofe în care vor fi determinate secții de votare speciale în care alegătorii din circumscripțiile în care nu pot fi desfășurate alegerile vor vota în baza introducerii lor în liste electorale suplimentare speciale la prezentarea actelor de identitate valabile.*

*(6) În cazul în care Comisia Electorală Centrală stabilește că alegerile nu pot avea loc în anumite circumscripții electorale, numărul de mandate ce le revin circumscripțiilor electorale va fi precizat. După primirea datelor referitoare la participarea la votare a cetățenilor cu drept de vot din circumscripțiile în care nu au putut fi desfășurate alegerile Comisia Electorală Centrală va reconsidera numărul de mandate ce-i revine fiecărei circumscripții în conformitate cu următoare procedură:*

*a) se stabilește numărul de alegători care au participat la votare în circumscripțiile limitrofe în conformitate cu procedura specială stabilită prin hotărîre a Comisiei Electorale Centrale;*

*b) numărul de alegători care au votat în conformitate cu procedura specială în circumscripțiile limitrofe se adaugă la numărul total de alegători introduși în listele electorale din circumscripțiile în care au avut loc alegerile, inclusiv cei introduși în listele suplimentare;*

*c) numărul precizat de mandate ce-i revine fiecărei circumscripții în care au avut loc alegerile sa calculează în conformitate cu procedura prevăzută la alineatul (3) luându-se în considerație rectificările prevăzute la literele a) și b) ale prezentului alineat.”.*

9. Articolul 77 va avea următorul cuprins:

*“(1) Pentru a fi înregistrați de Comisia Electorală Centrală și consiliile electorale de circumscripție, concurenții electorali depun actele indicate la art.44:*

*a) Candidații independenți depun la consiliul electoral de circumscripție actele indicate la art.44;*

*b) Partidele, organizațiile social-politice, blocurile electorale depun actele indicate la art.44 la Comisia Electorală Centrală. Ele pot înregistra liste de candidați în orice circumscripție electorală.*

*(2) O persoană poate fi înregistrată în calitate de candidat numai o singură dată, fie în calitate de candidat independent, fie pe listele unui partid, organizații social-politice sau bloc electoral și numai pentru o singură circumscripție electorală.”.*

10. Articolul 78:

alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

*“(2) Pentru a fi înregistrat de consiliul electoral de circumscripție, candidatul independent prezintă liste de subscripție care conțin semnăturile a cel puțin 2000 și cel mult 2500 de susținători cu drept de vot colectate în circumscripția respectivă.”.*

la alineatul (3) după cuvintele **“Comisia Electorală Centrală”** se adaugă cuvintele **“sau consiliul electoral de circumscripție”**.

la alineatul (5) cuvintele **“Comisia Electorală Centrală”** se substituie prin cuvintele **“consiliile electorale de circumscripție”**.

11. Articolul 79 va avea următorul cuprins:

*“Numărul de candidați incluși în liste la data înregistrării nu poate fi mai mic decât numărul de mandate stabilit de către Comisia Electorală Centrală pentru circumscripția respectivă, plus doi candidați supleanți”.*

12. Articolul 80 alineatul (2) după cuvintele “*formațiunea care a desemnat-o,*” se adaugă cuvintele “*se prezintă, după caz, Comisiei Electorale Centrale sau consiliului electoral de circumscripție*”.

13. Articolul 86 se abrogă.

14. Articolul 87:

la alineatul (1) după cuvintele “*fiecare concurent electoral*” se adaugă cuvintele “*din circumscripția respectivă,*”.

la alineatul (2) după cuvintele “*urmează să fie distribuite*” se adaugă cuvintele “*în circumscripția respectivă*”.

la alineatul (3) după cuvintele “*obținut de el*” se adaugă cuvintele “*se înscrie în șirul descrescător stabilit pentru circumscripția respectivă*”.

15. Articolul 88.

Alineatele (1) și (2) se modifică și vor avea următorul cuprins:

*“(1) Mandatele se atribuie concurenților electorali de către Comisia Electorală Centrală în ordinea înscrierii lor în listele prezentate în circumscripțiile electorale”.*

*“(2) Dacă în vreo circumscripție ultimul mandat neatribuit are mai mulți претенdenți cu același număr de voturi, Comisia Electorală Centrală îl atribuie prin tragere la sorți, întocmind un proces-verbal asupra acestui fapt. Dacă această situație se repetă în mai multe circumscripții electorale în care ultimul mandat este disputat de aceiași concurenți electorali Comisia Electorală Centrală va distribui mandatele printr-o singură tragere la sorți distribuind mandatele disputate în mod alternativ”.*

Alineatul (3) se exclude.

16. Articolul 89.

Alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

*“(4) În cazul în care mandatul de deputat obținut de vre-un partid, organizație social-politică sau bloc electoral devine vacant, vacanța se completează, oferindu-se mandatul următorului candidat din lista partidului, organizației social-politice sau blocului electoral din circumscripția respectivă. În cazul în care mandatul de deputat obținut de candidatul independent devine vacant, completarea vacanței se efectuează prin restabilirea de către Comisia Electorală Centrală a șirului descrescător stabilit pentru circumscripția respectivă, excluzându-se numărul ce aparține candidatului independent și incluzându-se următorul număr din șir”.*

17. Articolul 91 va avea următorul cuprins:

***“Comisia Electorală Centrală consideră alegerile nevalabile dacă la ele au participat mai puțin de 1/5 din numărul de persoane înscrise în listele din circumscripția respectivă”.***

20. Articolul 92 va avea următorul cuprins:

***“Dacă Curtea Constituțională stabilește că în procesul alegerilor și/sau la numărarea voturilor au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor, alegerile sînt declarate nule în întreaga țară sau în circumscripția respectivă”.***

21. Articolul 93:

la alineatul (1) după cuvintele ***“birouri electorale”*** se adaugă cuvintele ***“în întreaga țară sau în circumscripția electorală respectivă”***.

la alineatul (3) cifra ***„1/3”*** se substituie prin cifra ***„1/5”***.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

## **EXPUNERE DE MOTIVE**

### **la proiectul legii pentru modificarea și completarea Codului electoral**

Actualul sistem electoral proporțional deplin este supus criticilor, mai ales, datorită faptului că el nu asigură o relație strânsă între alegători și aleși. Prin modificarea legislației electorale se poate asigura, în primul rând, această relație între alegători și cei aleși, și se pot păstra avantajele sistemului electoral proporțional:

- costul relativ redus al alegerilor în baza sistemului electoral proporțional;
- evitarea alegerilor parțiale în cazul apariției funcțiilor vacante;
- asigurarea coalizării forțelor politice pe principii doctrinare;
- asigurarea relațiilor dintre alegător și reprezentantul formațiunii reprezentate în Parlament pentru care a votat etc.

Aceste scopuri pot fi atinse prin tehnici electorale aplicabile în cazul introducerii sistemului electoral proporțional limitat.

Distribuirea mandatelor între circumscripții se va efectua de către Comisia Electorală Centrală (CEC) în baza principiului proporționalității numărului de mandate și numărului de alegători din circumscripția respectivă. Este prevăzută, de asemenea, procedura de asigurare a drepturilor electorale ale cetățenilor din circumscripțiile în care din anumite motive nu pot avea loc alegerile, precum și procedura de redistribuire a mandatelor din circumscripțiile în care nu pot avea loc alegerile, către alte circumscripții în conformitate cu principiul proporționalității numărului de mandate și numărului de alegători. Aceste prevederi permit soluționarea problemei votării cetățenilor din transnistria.

Buletinele de vot pentru toate circumscripțiile electorale vor fi elaborate de către CEC, care va lua în considerare datele consiliilor electorale de circumscripție privind înregistrarea candidaților independenți.

Distribuirea mandatelor de deputat se va face la nivel de circumscripție electorală în conformitate cu procedura existentă în prezent prin împărțirea succesivă a numărului de voturi valabil exprimate la 1, 2, 3...până la numărul de mandate ce urmează a fi distribuite în circumscripția respectivă. În baza împărțirilor se va forma un șir descrescător, care va indica formațiunile cărora le revin mandatele din circumscripția respectivă. Candidatul independent va primi mandatul de deputat dacă numărul de voturi valabil exprimate pentru acesta se va încadra în șirul descrescător.

Vacanțele locurilor din Parlament se vor completa după principiul distribuirii locului vacant următorului candidat din lista formațiunii politice respective din circumscripția dată.

Se propune a valida rezultatele alegerilor dacă la ele au participat cel puțin 1/5 din alegători incluși în listele electorale pe țară. Această prevedere este dictată de faptul că în Republica Moldova sistemul electoral se bazează pe votul liber exprimat, adică nu există obligativitatea participării la vot. De aceea, nu este necesară nici condiționarea validării rezultatelor alegerilor în funcție de rata participării la votare. În același timp, este necesară existența unei reprezentativități minime a organului legislativ și pentru aceste scopuri un anumit prag de participare pentru validarea alegerilor se impune.

***ADEPT***